

ГОРИ ЯК РЕГІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ РЕСУРС: СПЕЦИФІКА ОПТИМАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті «Гори як регіональний природний ресурс: специфіка оптимального управління» ставилося за мету дослідження шляхів удосконалення управління соціально-економічним розвитком гірських територій в Україні. Гори унаслідок значних розмірів відносяться до регіональних природних ресурсів, що ними користуються й розпоряджаються багато «співвласників» (підприємств, країн), економічні інтереси яких не завжди співпадають. Можлива ситуація, коли кожен із них прагне використати «свою» частину ресурсів із найбільшим для себе ефектом, мало звертаючи увагу на збиток, який при цьому може бути завданий сусіду, та й усій природі в цілому. Тому оптимальне управління використання ресурсів гір можливе лише на основі взаємоузгоджених дій усіх «співвласників». Мета статті – аналіз базових положень Альпійської та Карпатської Конвенції, визначення елементів їх подібності та відмінності. Визначено, що базові положення цих Конвенцій подібні, передусім, констатацією екологічної важливості у європейському масштабі як Альп, так і Карпат, а також факту специфіки цих територій як місця співіснування багатьох народів і держав. Однак Альпійська Конвенція, на відміну від Карпатської, містить положення про важливість Альп як джерела ресурсів для місцевого населення і позаальпійських регіонів, їх роль як транзитної території, а також про необхідність, щоб господарська діяльність в Альпах була екологічно безпечною, оскільки вона щораз більше загрожує природі Альп. Обґрунтовано, що як Альпійська, так і Карпатська конвенція є лише рамковими документами, які декларують певні принципи господарської та природоохоронної діяльності у цих гірських регіонах. А розроблення програм щодо оптимального використання ресурсів гір, обґрунтування оптимальних параметрів цього використання є завданням для колективів фахівців і науковців. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку стосуються методологічних, методичних та практичних аспектів розроблення програм щодо оптимального використання ресурсів гір, обґрунтування оптимальних параметрів цього використання.

Ключові слова: гірські території, регіональний розвиток, Альпійська Конвенція, Карпатська Конвенція, регіональні ресурси.

ВСТУП

Постановка проблеми. Гори унаслідок значних розмірів відносяться до регіональних природних ресурсів, що ними користуються й розпоряджаються багато «співвласників» (підприємств, країн), економічні інтереси яких не завжди співпадають. Можлива ситуація, коли кожен із них прагне використати «свою» частину ресурсів із найбільшим для себе ефектом, мало звертаючи увагу на збиток, який при цьому може бути завданий сусіду, та й усій природі загалом. Тому оптимальне управління використання ресурсів гір можливе лише на основі взаємоузгоджених дій усіх «співвласників».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на доволі значну кількість публікацій, які присвячені покращенню соціально-економічної ситуації у межах гірських територій [1-7], увага у них не концентрується на необхідності трактування гір, як регіонального природного ресурсу, оптимальне використання якого можливе лише на основі взаємоузгоджених дій усіх «співвласників».

Мета статті (постановка завдання). Мета статті – аналіз базових положень Альпійської та Карпатської Конвенції, визначення елементів їх подібності та відмінності. Визначено, що базові положення цих Конвенцій подібні, передусім, констатацією екологічної важливості у європейському масштабі як Альп, так і Карпат, а також факту специфіки цих територій як місця співіснування

багатьох народів і держав. Однак Альпійська Конвенція, на відміну від Карпатської, містить положення про важливість Альп як джерела ресурсів для місцевого населення і поза альпійських регіонів, їх роль як транзитної території, а також про необхідність, щоб господарська діяльність в Альпах була екологічно безпечною, оскільки вона щораз більше загрожує природі Альп.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Одним із найбільш відомих документів у сфері управління такими регіональними ресурсами як гори є «Угода щодо Захисту Альп (Альпійська Угода)» («Convention on the Protection of the Alps (Alpine Convention)») [8]. Укладення цієї угоди базувалося на таких положеннях, що визнавалися кожною стороною:

- Альпи є одним із найбільших незіпсованих природних регіонів у Європі, що має унікальну й різноманітну флору та фауну;
- країни, на території яких лежать Альпи, мають своєрідну історію та культуру. Ці країни мають суттєві природні, демографічні, юридичні, політичні економічні та інші відмінності;
- Альпи є важливим джерелом ресурсів як для місцевого населення так і для поза альпійських регіонів. Вони відіграють важливу роль транзитного регіону для людей та вантажів;
- господарська та інші види людської діяльності усе більше загрожують природі Альп, а, тим

самим, їх екологічним функціям. Ліквідація екологічного збитку після його виникнення буде неможливою, або потребуватиме дуже багато часу та коштів;

– господарська та інші види людської діяльності повинні бути екологічно безпечними.

«Альпійська Угода» проголошує, що договірні сторони повинні здійснювати політику збереження та захисту Альп на принципах: «запобігання деградації довкілля», «забруднювач платить», «співробітництво зацікавлених сторін», «раціональне використання ресурсів». Стаття 2 «Альпійської Угоди» проголошує необхідність реалізації заходів у таких сферах:

1. Населення й культура. Поважати, зберігати і розвивати культурну й соціальну незалежність місцевого населення, гарантувати підвищення його життєвого рівня. Забезпечувати взаємне розуміння й співробітництво між альпійськими і позаальпійськими поселеннями.

2. Регіональне планування. Гарантувати раціональне використання землі і гармонійний розвиток цілого регіону шляхом ретельного планування та координації заходів.

3. Запобігання забруднення повітря. Рішуче зменшити викиди забруднюючих речовин в Альпійському регіоні до рівня, що – не шкідливий для людини, тварин і рослин (з урахуванням забруднень, що надходять ззовні регіону).

4. Збереження ґрунту. Зменшити кількісний і якісний збиток ґрунту, застосовуючи лісівничі та сільськогосподарські методи, які не шкодять ґрунту, контролюючи ерозію та обмежуючи ущільнення ґрунту.

5. Управління водними ресурсами. Зберігати чи відновити озера й ріки, використовуючи водні ресурси в інтересах місцевого населення без шкоди навколишньому середовищу.

6. Збереження природи і сільської місцевості. Захищати, зберегти і, де необхідно, реабілітувати природне навколишнє середовище і сільську місцевість, так, щоб екосистеми були здатні функціонувати, тварини і різновид рослин – збережені, здатність природи до регенерації і сталої продуктивності підтримана, а розмаїтість, унікальність і краса природи і сільської місцевості в цілому збережені на стало.

7. Сільське господарство гір. Підтримувати традиційне управління землею, яке є екологічно сумісним і враховує місцеві умови. Слід пам'ятати про менш сприятливі економічні умови в горах для сільськогосподарського виробництва.

8. Лісове господарство гір. Зберігати, зміцнювати й відновити роль лісів, особливо їхню захисну роль, поліпшуючи опірність екосистем лісу, застосовуючи, головним чином, природні методи лісівництва і запобігаючи будь-які технології, шкідливі для лісів. Слід пам'ятати про менш сприятливі економічні умови в горах для лісгосподарського виробництва.

9. Туризм і відпочинок. Погоджувати розвиток туризму з екологічними та соціальними вимогами, виділяючи ареали, заборонені для відвідування туристами.

10. Транспорт. Зменшити обсяг і небезпеки міжальпійського і трансальпійського транспортного руху до рівня, що не шкідливий для людей, тварин і рослин, переключуючи більшу кількість руху на залізниці особливо, забезпечуючи відповідну інфраструктуру й стимули.

11. Енергія. Застосовувати методи для виробництва, розподілу й використання енергії, що не є шкідливими для довкілля, здійснювати заходи з енергозбереження.

12. Управління твердими відходами. Розвивати систему збору відходів, використання й управління ними, що враховує спеціальні топографічні, геологічні і кліматичні умови Альпійського регіону.

У Києві на V Всеєвропейській конференції міністрів «Довкілля для Європи» була прийнята Рамкова Конвенція про захист довкілля та сталий (збалансований) розвиток у Карпатському регіоні. Укладення цієї угоди базувалося на положеннях, що Карпати є:

– природним надбанням визначної краси та екологічної цінності, центром біорізноманіття, головним водозбором великих річок та найбільшою у Європі територією з незайманими пралісами, а також цілісним регіоном гір та пов'язаних із ними низовин;

– однією з найбільших цілісних незайманих природних територій у Європі, яка зі своїм унікальним та різноманітним природним середовищем, культурою та історією формує екологічне, економічне, культурне, рекреаційне та живе довкілля у серці Європи, де співіснує багато народів та держав;

– ключовим середовищем існування та притулком для багатьох видів рослин і тварин, які знаходяться під загрозою зникнення;

– живим довкіллям для місцевого населення, внесок якого у сталий соціальний, культурний та економічний розвиток та збереження традиційних знань у Карпатах є незаперечним.

Аналіз базових положень Альпійської та Карпатської Конвенції дозволяє вказати на елементи їх подібності та відмінності. Базові положення цих Конвенцій, подібні, передусім, констатацією екологічної важливості у європейському масштабі як Альп так і Карпат, а також факту специфіки цих територій як місця співіснування багатьох народів і держав. Однак Альпійська Конвенція, на відміну від Карпатської, містить положення про важливість Альп як джерела ресурсів для місцевого населення і поза альпійських регіонів, їх роль як транзитної території, а також про необхідність, щоб господарська діяльність в Альпах була екологічно безпечною, оскільки вона щораз більше загрожує природі Альп.

«Карпатська Угода» проголошує, що договірні сторони повинні здійснювати політику збереження та захисту Карпат на принципах:

– проведення запобіжних заходів та «забруднювач платить»;

– посилення транскордонного співробітництва;

– сприяння раціональному та збалансованому використанню земельних ресурсів.

Порівняння наведених із принципами політики

та захисту Альп показує фактичну ідентичність за винятком підходу до раціонального та збалансованого використання ресурсів. У «Карпатській Конвенції» мова чомусь йде лише про земельні ресурси, тоді як у «Альпійській Конвенції» цей принцип стосується усіх ресурсів гір.

Статті 3-10 «Карпатської Конвенції» стосуються різноманітних сфер. Згідно статті 3 «Охорона та збалансоване використання біологічного та ландшафтного різноманіття» сторонам слід дотримуватися політики, спрямованої на збереження, збалансоване використання та відновлення біологічного та ландшафтного різноманіття у Карпатах, а також здійснювати відповідні заходи, що гарантують високий рівень захисту та сталого використання природних та напівприродних середовищ існування, забезпечують захист видів флори і фауни, характерної для цього регіону, особливо захист зникаючих видів, карпатських ендемічних видів та великих хижих тварин. Ця ж стаття підкреслює, що сторони підтримують заходи з розробки та впровадження планів управління та відновлення, запобігання інтродукції, контроль та викорінення не аборигенних видів та генетично модифікованих організмів, котрі становлять загрозу екосистемам, природному середовищу та видам.

Згідно статті 4 «Сталий (збалансований) розвиток сільських територій та територіальне планування» сторони повинні здійснювати політику територіального (просторового) планування, спрямовану на збалансований розвиток Карпат, беручи до уваги особливі екологічні та соціально-економічні умови в Карпатах та гірських екосистемах, забезпечують переваги та вигоди для місцевих громад та усього населення.

Згідно статті 5 «Збалансоване та інтегроване управління водоймами та басейнами річок» сторони мають здійснювати відповідні заходи для сприяння політиці, що поєднує збалансоване використання водних ресурсів та планування землекористування, а також спрямовувати свою діяльність та плани на проведення політики, яка спирається на інтегрований підхід до управління басейнами річок, враховуючи гідрологічні, біологічні та екологічні особливості басейнів гірських річок, визнаючи в той же важливість відвернення забруднення, повеней та контроль за ними. Ця ж стаття підкреслює, що Сторони мають проводити політику, спрямовану на стале збалансоване управління поверхневими та підземними водними ресурсами, забезпечуючи доступ до прісної води належної якості та у достатній кількості, котра має належні санітарні параметри.

Стаття 5 також формулює, що Сторони мають проводити політику, спрямовану на збереження природних водотоків, джерел, озер, водно-болотних угідь та відповідних екосистем, а також на відвернення негативних наслідків (повеней, підтоплення, надмірної водної ерозії, та небезпек, що пов'язані з льодоставом). Сторони повинні також розробляти координовану або спільну систему заходів, дій та попередження стосовно транскордонних впливів змін водного режиму.

Згідно статті 6 «Збалансоване сільське господарство та лісівництво» сторони, у спільних

інтересах, повинні дотримуватися політики, спрямованої на стале та збалансоване підтримання земель, що традиційно культивуються людиною, проводять відповідні заходи для впровадження політики у сільському господарстві, з урахуванням потреб захисту гірських екосистем та ландшафтів, збереження біорізноманіття, а також враховуючи менш сприятливі умови для розвитку сільського господарства в гірських районах та можливості здійснення спеціальної політики, такої як підтримка екстенсивного гірського землеробства у Карпатах. Сторони повинні дотримуватися політики, спрямованої на розробку відповідних механізмів, зокрема надзвичайно важливих агроекологічних програм у Карпатах; сприяння інтеграції екологічних інтересів у політику сільського господарства та планів землевпорядкування та землекористування; а також враховують надзвичайну екологічну важливість екосистем Карпатських гір, зокрема природних та напівприродних трав'янистих екосистем як складової частини екологічної мережі, ландшафтів та традиційного землекористування.

Стаття 5 також формулює, що сторони повинні спрямовувати свої зусилля на застосування практики збалансованого управління та відновлення гірських лісів у Карпатах, беручи до уваги багатогранні екологічні функції карпатських лісів, величезне екологічне значення карпатських гірських екосистем, а також менш сприятливі умови у гірських лісах. Сторони мають дотримуватися політики, спрямованої на відведення природних незайманих лісових заповідних угідь для того, щоб обмежити їх використання, або ж зробити їх використання відповідним до завдань охорони природи. Важливим у цій статті є положення, згідно якого сторони повинні дотримуватися політики, яка б підтримувала і сприяла використанню ринкових інструментів у галузі сталого та збалансованого управління лісами, зокрема добровільні проекти сертифікації (таксації) лісу, що узгоджувались б з міжнародними принципами екологічно збалансованого управління лісами.

Згідно статті 7 «Збалансований транспорт та інфраструктура» сторони повинні дотримуватися політики планування розвитку сталого (збалансованого) транспорту та інфраструктури з урахуванням географічних особливостей гірських регіонів, необхідності захисту вразливих зон біологічного та ландшафтного різноманіття, а також тих регіонів, що мають особливе значення для туризму. Сторони також повинні здійснювати заходи та співпрацювати у впровадженні такої транспортної політики, яка надавала б мобільність та доступ до Карпатського регіону, і в той же час мінімізувала б негативний вплив на здоров'я людей, ландшафти, рослини, тварини, та звертала б особливу увагу на забезпечення роботи різноманітних транспортних систем та враховувала б різноманітні потреби сталого (збалансованого) управління транспортом на усіх стадіях планування розвитку транспорту у Карпатах.

Згідно статті 8 «Збалансований туризм» сторони повинні живити заходів до підтримання екологічно-збалансованого туризму у Карпатах, котрий надає переваги для місцевого населення та базується на

неповторній природі, ландшафтах та культурній спадщині Карпат, поліпшуючи співробітництво у цьому напрямку. Сторони повинні проводити політику, котра спрямована на забезпечення міждержавного співробітництва для сприяння розвитку екологічно-збалансованого туризму, створюючи спільні плани управління міждержавними регіонами та тими регіонами, що межують.

Згідно статті 9 «Відновні джерела енергії та більш екологічно чисте виробництво» сторони повинні проводити політику, спрямовану на запровадження та вдосконалення екологічно розумних та ефективних методів виробництва, розподілу та використання енергії, звертаючи особливу увагу на відновні джерела енергії та збереження екосистем та типових ландшафтів. Сторони повинні проводити політику із забезпечення впровадження відповідних більш екологічно чистих технологій виробництва у Карпатах, а також здійснювати запобіжні заходи, спрямовані на попередження та ліквідацію наслідків аварій на промислових підприємствах, звертаючи особливу увагу на специфіку гірських екосистем.

Згідно статті 10 «Культурне надбання та традиційні знання» сторони повинні проводити політику, спрямовану на збереження та вдосконалення культурного надбання та традиційних знань місцевого населення, а також на сприяння культурному туризму та виробництву й маркетингу місцевих виробів, предметів мистецтва та народної творчості. Сторони повинні спрямовувати свої зусилля на збереження традиційної архітектури, особливостей землекористування, місцевих порід, форм, сортів та культурних рослин і тварин Карпат.

Повторюючи основні принципи «Альпійської конвенції» щодо необхідності реалізації певних заходів у певних сферах, «Карпатська Конвенція» наводить дещо ширший перелік можливих інструментів досягнення цілі. Окрім цього в «Карпатській Конвенції» значна увага приділена декларуванню орієнтації на безумовне дотримання принципів сталого розвитку, а також підкреслюється необхідність викорінення не аборигенних видів та генетично модифікованих організмів, котрі становлять загрозу екосистемам, природному середовищу та видам. Занепокоєння загрозою не аборигенних видів та генетично модифікованих організмів виникло вже після підписання «Альпійської Конвенції», оскільки саме в останні роки набуло значного поширення як

штучне розповсюдження не аборигенних видів організмів під впливом людської діяльності, так і впровадження досягнень генної інженерії.

У сенсі охорони природи ситуація в Альпах і Карпатах справді, схожа, але проблеми Карпатського регіону є значно комплекснішими. Сьогодні людям у Українських Карпатах ведеться дуже важко, бо вони не мають роботи. Очікувалося, що прийняття Карпатської конвенції стимулюватиме залучення інвестицій, створення нових робочих місць, бо коли немає роботи, люди змушені експлуатувати природу: рубати ліс й використовувати для господарських потреб рідкісні види рослин. Якщо опікуватися лише збереженням природи, забуваючи при цьому про людей, про соціальний чинник, то ніколи не буде розв'язано ні першої, ні другої проблеми. Головним при реалізації таких проєктів, як Карпатська конвенція, є не допустити створення таких собі «екологічних гетто» із цілою системою заборон для місцевих мешканців і тисячами туристів.

Очевидно, що як Альпійська, так і Карпатська конвенція є лише рамковими документами, які декларують певні принципи господарської та природоохоронної діяльності у цих гірських регіонах. А розроблення програм щодо оптимального використання ресурсів гір, обґрунтування оптимальних параметрів цього використання є завданням для колективів фахівців і науковців.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Оптимальне управління використання ресурсів гір можливе лише на основі взаємоузгоджених дій усіх «співвласників». На сьогодні існують дві конвенції (Альпійська та Карпатська), які формулюють основні принципи господарської та природоохоронної діяльності у цих гірських регіонах. Ці документи мають як певну подібність, так і суттєву відмінність, що є природним віддзеркаленням регіональної географічної та соціально-економічної цих гірських територій. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку стосуються методологічних, методичних та практичних аспектів розроблення програм щодо оптимального використання ресурсів гір, обґрунтування оптимальних параметрів цього використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жук П. В. Методологічні основи та практичні завдання сталого розвитку гірських територій України / П. В. Жук // Регіональна економіка. – 2014. – № 3. – С. 66-75.
2. Жук П. В. Оцінка використання природних ресурсів Карпатського регіону України на принципах сталого розвитку / П. В. Жук // Регіональна економіка. – 2014. – № 1. – С. 52-65.
3. Жук П. В. Території пріоритетного розвитку як форма активізації інвестиційної діяльності в гірських зонах України / П. В. Жук // Регіональна економіка. – 2012. – № 3. – С. 75-85.
4. Карпатський регіон: сучасний стан, проблеми, перспективи сталого розвитку / В. С. Кравців., І. А. Колодійчук, П. М. Грицишин, Ю. І. Стадницький. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2003. – 83 с.
5. Стадницький Ю. І. Європейський досвід регіональної політики розвитку гірських територій / Ю. І. Стадницький // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональна політика: досвід Європейського Союзу та його адаптація до умов України: Зб. наук. пр. – Вип. 5 (XLIII): В 3-х ч. / НАН України.

Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2003. – Ч. III. – С. 32-39.

6. Стадницький Ю. І. Сталий розвиток гірських районів: проблеми та шляхи досягнення / Ю. І. Стадницький // Регіональна економіка. – 2002. – № 2. – С. 144-151.

7. Управління розвитком гірських територій: зарубіжний досвід / В. С. Кравців, Ю. І. Стадницький, В. В. Демченко, А. М. Дейнека, П. В. Самольтов – Львів: ІРД НАН України, 2001. – 69 с.

8. Alpine Convention. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.alpconv.org/en/convention/CONVENTIONIN/Documents/20120305_ENGLISH.pdf.

9. Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/998_164.

Стадницький Юрій Іванович

ГОРЫ КАК РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПРИРОДНЫЙ РЕСУРС: СПЕЦИФИКА ОПТИМАЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ

В статье «Горы как региональный природный ресурс: специфика оптимального управления» ставилась цель исследования путей совершенствования управления социально-экономическим развитием горных территорий в Украине. Горы вследствие значительных размеров относятся к региональным природным ресурсам, которыми пользуются и распоряжаются много «совладельцев» (предприятий, стран), экономические интересы которых не всегда совпадают. Возможна ситуация, когда каждый из них стремится использовать «свою» часть ресурсов с наибольшим для себя эффектом, мало обращая внимание на ущерб, который при этом может быть нанесен соседу, и всей природе в целом. Поэтому оптимальное управление использованием ресурсов гор может быть только на основе взаимосогласованных действий всех «совладельцев». Цель статьи – анализ базовых положений Альпийской и Карпатской Конвенции, определение элементов их сходства и различия. Определено, что базовые положения этих конвенций, подобные, прежде всего, констатацией экологической важности в европейском масштабе как Альп так и Карпат, а также факта специфики этих территорий как места сосуществования многих народов и государств. Однако Альпийская Конвенция, в отличие от Карпатской, содержит положения о важности Альп, как источника ресурсов для местного населения и за альпийских регионов, их роль как транзитной территории, а также о необходимости, чтобы хозяйственная деятельность в Альпах была экологически безопасной, поскольку она все больше угрожает природе Альп. Обосновано, что как Альпийская, так и Карпатская конвенция является лишь рамочными документами, декларирующими определенные принципы хозяйственной и природоохранной деятельности в этих горных регионах. А разработка программ по оптимальному использованию ресурсов гор, обоснование оптимальных параметров этого использования является задачей для коллективов специалистов и ученых. Перспективы дальнейших исследований в этом направлении касаются методологических, методических и практических аспектов разработки программ по оптимальному использованию ресурсов гор, обоснование оптимальных параметров этого использования.

Ключевые слова: горные территории, региональное развитие, Альпийская Конвенция, Карпатская Конвенция, региональные ресурсы.

Stadnyts'kyu Yu.

MOUNTAINS AS REGIONAL NATURAL RESOURCE: SPECIFIC OF OPTIMAL MANAGEMENT

The aim of the article is to investigate the ways of improvement of social and economic management development of mountain territories in Ukraine. Because of considerable size mountains belong to the regional natural resources, that are used and managed by many «owners» (enterprises, countries) economic interests of which do not always coincide. It is possible that each one tends to use «their» part of the largest resources to the greatest effect for themselves, paying little attention to the damage that may be caused to neighbors and nature in general. Therefore, the optimal management of resources of the mountains is only possible through coordinated actions of all «owners». The aim of the article is the analysis of the basic provisions of the Alpine and the Carpathian Convention, determining their similarities and differences. It has been determined that the basic provisions of these conventions, are alike, in particular, a statement of the environmental importance in the European scale of the Alps and the Carpathians, as well as the fact that the specificity of these areas as a place of coexistence of many peoples and nations. However, the Alpine Convention, unlike the Carpathian one, contains provisions on the importance of the Alps as a source of resources for local people and the regions outside the Alps, their role as a transit territory, and the need for environmentally friendly economic activity in the Alps, as it increasingly threatens nature of Alps. It has been proved that both the Alpine and Carpathian Convention is only a framework document declaring certain principles of economic and environmental activities in these mountain regions. And the development of programs for the optimal use of resources of the mountains, the rationale for the optimum parameters of use is a task for a team of experts and scientists. Prospects for further research in this area relate to methodological, methodical and practical aspects of the development of programs for the optimal use of the mountains resources, the rationale for the use of the optimum parameters.

Key words: Mountain territories, regional development, Alpine Convention, Carpathian Convention, regional resources.

Одержано 26.04.2015 р.